

KOSMICKÉ ROZHLEDY

VĚSTNÍK ČESKÉ ASTRONOMICKÉ SPOLEČNOSTI

Číslo 2/2013
Ročník 51

www.astro.cz

Samostatně neprodejná příloha časopisu Astropis

Obsah

V Brně se konal sjezd ČAS	3
ČAS oslavila 95 let své existence	4
Cena Františka Nušla za rok 2012	5
První nositel Ceny Jindřicha Zemana za astrofotografii roku	8
Josip Kleczek oslavil devadesátiny	9
Zápis z jednání VV ČAS 12. 1. 2013	6
Zápis z jednání VV ČAS 27. 2. 2013	8
Akce	12

V období června až července 2013 oslaví významná životní jubilea tyto členové ČAS:

50 let	Jaroslav Maxa, Sokolov
55 let	Josef Skalka, Jakubčovice Ing. Milan Kment, Česká Třebová
77 let	Dr. Zdeněk Sekanina CSc., USA
78 let	Antonín Holub, Praha
81 let	Jan Brchel, Ústí nad Labem Mgr. Bohumír Šípek, Litvínov
84 let	prof. Ing. Milan Burša DrSc., Praha
87 let	Ing. Čestmír Barta, CSc., sen., Praha
94 let	doc. RNDr. Luboš Perek DrSc., Praha

ČAS přeje jubilantům vše nejlepší!

KOSMICKÉ ROZHLEDY

Věstník České
astronomické společnosti

Ročník 51
Číslo 2/2013

Vydává
Česká astronomická
společnost
IČO 00444537

Redakční rada
Petr Sobotka
Jan Vondrák
Pavel Suchan
Lenka Soumarová
Lumír Honzík
Radek Dřevěný
Marcel Bělík
Miloš Podařil
Vladislav Slezák

Adresa redakce
Kosmické rozhledy
Sekretariát ČAS
Astronomický ústav AV ČR
Fričova 298
251 65 Ondřejov
e-mail: cas@astro.cz

**Grafická úprava
a jazykové korektury**
redakce Astropisu

Tisk
Grafotechna Print, s r. o.,
Praha

Distribuce
Adlex systém

ISSN 0231-8156

*Samostatně neprodejná
příloha časopisu Astropis*

Na obálce: Mlhovina NGC 281 v souhvězdí Kassiopeia, jak ji zachytil astrofotograf roku 2012 Libor Richter

V Brně se konal 19. sjezd České astronomické společnosti

Pavel Suchan, Petr Sobotka

Ve dnech 23.–24. 3. 2013 se na Hvězdárně a planetáriu Brno konal 19. sjezd České astronomické společnosti. Jednání sjezdu se zúčastnilo na 90 delegátů jednotlivých složek společnosti a významných hostů, mimo jiné předseda Slovenské astronomické společnosti Ladislav Hric či rektor Masarykovy univerzity Mikuláš Bek. Sjezdu se zúčastnil také čestný předseda České astronomické společnosti Jiří Grygar. Záštitu nad akcí převzal primátor statutárního města Brna Roman Onderka. Sjezd bilancoval činnost za uplynulé tři roky a volil nové vedení České astronomické společnosti na další období. Bilancování bude optimistické, protože Česká astronomická společnost se nachází ve velmi dobré situaci. Od minulého sjezdu před třemi roky vzrostl počet individuálních i kolektivních členů a také přibyla jedna pobočka a jedna sekce. A roční výroční zprávy jsou stále rozsáhlejší.

Výsledky sjezdu

Předsedou na další čtyřleté období byl zvolen vědecký pracovník Astronomického ústavu AV ČR Ing. Jan Vondrák, DrSc., který byl předsedou i v uplynulém volebním období. Čestným předsedou České astronomické společnosti je RNDr. Jiří Grygar, CSc.

V letech 1998–2004 byl Dr. Vondrák předsedou Českého národního komitétu astronomického, 2001–2004 předsedal řídicí radě mezinárodní organizace pro sledování rotace Země IERS (International Earth Rotation and Reference Systems Service). Od roku 2003 byl vicepresidentem I. divize Mezinárodní astronomické unie (Fundamental Astronomy) a od valného shromáždění Mezinárodní astronomické unie v roce 2006 v Praze (na jehož organizaci se významně podílel) zastával jako první český astronom v historii funkci předsedy I. vědecké divize IAU. V roce 2011 obdržel na Pařížské observatoři čestný doktorát.

Členy Výkonného výboru se stali stejně jako v minulém volebním období Marcel Bělík, Radek Dřevěný (hospodář), Lumír Honzík, Miloš Podařil, Vladislav Slezák, Petr Sobotka, Lenka Soumarová a Pavel Suchan.

Sjezd zvolil sedm nových čestných členů:

Doc. RNDr. Josip Kleczek, DrSc. (dlouholetý vědecký pracovník Astronomického ústavu AV ČR, sluneční fyzik a vynikající popularizátor, držitel dvou ocenění Littera Astronomica), *František Martinek* (nejčastější přispěvatel na www.astro.cz, pracovník hvězdárny ve Valašském Meziříčí), *RNDr. Eva Marková, CSc.* (dlouholetá předsedkyně Sluneční sekce ČAS, emeritní předsedkyně České astronomické společnosti), *Pavel Suchan* (v minulosti i současnosti místopředseda České astronomické společnosti, pracovník Astronomického ústavu AV ČR, specializuje se na světelné znečištění), *RNDr. Pavel Kotrč, CSc.* (pracovník Astrono-

Předseda ČAS Ing. Jan Vondrák, DrSc. připíjí na zdar sjezdu a české astronomie. Foto: Libor Šindelář

mického ústavu AV ČR, sluneční fyzik a člen výboru Sluneční sekce ČAS), *RNDr. Vojtech Rušin, DrSc.* (emeritní předseda Slovenské astronomické společnosti a jedna z nejvýraznějších osobností slovenské astronomie) a *RNDr. Juraj Zverko, DrSc.* (emeritní ředitel Astronomického ústavu SAV a emeritní předseda Slovenské astronomické společnosti).

Delegáti přijali tuto rezoluci:

Česká astronomická společnost upozorňuje na stále rychleji se zhoršující noční životní prostředí v ČR vlivem světelného znečištění a vyzývá Ministerstvo životního prostředí a Parlament České republiky, aby se tomuto problému věnovaly. Zároveň se tímto připojuje k rezoluci přijaté na Evropské mezinárodní konferenci o světelném znečištění v Bialsko - Biala v roce 2012.

Znění rezoluce přijaté mezinárodní vědeckou komunitou na konferenci v Polsku: *Vyzýváme Mezinárodní asociaci pro tmavou oblohu (IDA) a všechny příslušné instituce, aby přijaly pravdivou (tj. vědeckou) definici světelného znečištění. Světlo uměle přidané do venkovního prostředí v noci je vážnou škodlivinou.*

Delegáti přijali také šest usnesení

- č. 1. Sjezd doporučuje Výkonnému výboru Historickou sekci dle článku 18. písmeno j) Stanov ČAS zrušit a převést případné zájemce o činnost v oblasti historie astronomie na samostatnou odbornou skupinu v rámci ČAS.
- č. 2. Sjezd doporučuje Výkonnému výboru aktivně propagovat projekt Asteroids@home a ve spolupráci s Czech National Team, o. s. vyhledávat vhodné výzkumy pro založení dalšího českého projektu distribuovaných výpočtů.
- č. 3. Výkonný výbor stanoví v Jednacím a organizačním řádu cenový limit, po který může předseda schvalovat nakládání s majetkem ČAS samostatně.
- č. 4. Sjezd doporučuje i nadále podporovat konferenci Astronomické vzdělávání na základních a středních školách v 21. století, která se uskuteční na Pedagogické fakultě Katolické univerzity v Ružomberku ve dnech 13.–14. června 2013.
- č. 5. Sjezd konstatuje, že během posledního volebního období došlo ke zkrácení činnosti ČAS a odstupujícímu Výkonnému výboru ČAS za jeho úsilí děkuje.
- č. 6. Sjezd doporučuje Výkonnému výboru jednat s dodavateli veřejného osvětlení, orgány státní správy a dalšími dotčenými institucemi, aby připravili jednotné značení produktů „Šetrný k nočnímu životnímu prostředí“.

ČAS oslavila 95 let své existence

Pavel Suchan, Petr Sobotka

Česká astronomická společnost si připomněla svou historii na Plenární schůzi, která se uskutečnila na den přesně v 95. výročí vzniku České astronomické společnosti v sobotu 8. prosince 2012. Konala se v místech, kudy kráčely dějiny České astronomické společnosti, a to na pražském vlakovém hlavním nádraží. Důležitost akce dokládá její program

12:00 Prohlídka secesního prezidentského salonku

12:45 Zahájení plenární schůze, vystoupení předsedy ČAS Ing. Jana Vondráka, DrSc., přivítání a vystoupení hostů

Pracovník Českých drah a člen ČAS Tomáš Bezouška hvizdem na píšťalku „vypravuje“ Plenární schůzi. Moderátor a místopředseda ČAS Pavel Suchan pak v podobném duchu zahajuje schůzi. Foto: Vladimír Libý.

13:00 ČAS v proměnách času – o historii ČAS promluví čestný předseda České astronomické společnosti RNDr. Jiří Grygar, CSc.

14:15 Osobnost profesora Františka Nušla – Mgr. Jaroslav Soumar

15:00 Slavnostní předání Ceny Františka Nušla za rok 2012, laudatio přednese RNDr. Jiří Grygar, CSc.

15:15 Přednesení laureátské přednášky – Ing. Antonín Růkl: Soukolí nebeských sfér (o historii a způsobech zobrazování a modelování hvězdné oblohy a vesmíru vůbec)

16:30 Závěr plenární schůze

Slavnostního shromáždění se zúčastnilo 90 členů ČAS, významných astronomů a hostů.

Cena Františka Nušla za rok 2012

Pavel Suchan, Jiří Grygar

Česká astronomická společnost ocenila Nušlovou cenou za rok 2012 astronoma a kartografa Ing. Antonína Růkla. Slavnostní předání ceny proběhlo v kulturním sále pražského hlavního nádraží v sobotu 8. 12. 2012 v 15:00. Laureát pronesl přednášku „Soukolí nebeských sfér (o historii a způsobech zobrazování a modelování hvězdné oblohy a vesmíru vůbec)“.

Ing. Antonín Růkl se narodil 22. 9. 1932 v Čáslavi. Astronomií se zabývá již od r. 1949. Zprvu jenom jako amatér byl spolupracovníkem Štefánikovy hvězdárny v Praze, později už jako řádný člen Československé astronomické společnosti. V roce 1956 ukončil vysok školská studia na zeměměřičské fakultě ČVUT v Praze, při kterých se soustředil především na geodetickou astronomii a kartografii.

Po studiích pracoval nejprve v astronomickém oddělení Geodetického ústavu v Praze a na Geodetické observatoři Pecný u Ondřejova. Od února roku 1960, kdy byla dokončena stavba pražského Planetária v Královské oboře, pracoval a ještě stále pracuje v tomto zařízení. Stal se velmi brzy vedoucím planetária a zástupcem ředitele Hvězdárny a planetária hl. m. Prahy. V této funkci setrval až do roku 1999, kdy odešel formálně do důchodu. Jeho neustálý zájem o astronomii mu nedovolil odejít skutečně na odpočinek, takže nadále dochází do Planetária, kde pracuje na částečný pracovní úvazek.

S popularizací astronomie začal jako demonstrátor Štefánikovy hvězdárny a profesionálně se jí věnoval i následně výrobou četných audiovizuálních programů pro pražské plane-

tárium se zaměřením jak na školy, tak i na veřejnost. Jeho jazykové znalosti jej předurčily rovněž k propagační činnosti a osvětě na mezinárodním poli. Podílel se na organizaci mezinárodní konference planetáříí a v letech 1996-1999 byl zvolen vice-presidentem Mezinárodní konference ředitelů planetáříí.

Zároveň s výše uvedenými aktivitami rozvíjel i činnost autorskou. Jako zkušený popularizátor astronomie, autor a ilustrátor psal naučnou literaturu určenou jak pro širokou veřejnost, tak i pro astronomy amatéry. Své publikace nejenom píše, ale také sám ilustruje. Například atlas Souhvězdí vyšel v překladu do jedenácti jazyků.

Největší přínos pro astronomii však mají publikace, v nichž spojil erudici astronoma se svou odborností kartografa. Velmi brzy se stal jak u nás, tak i v zahraničí známým jako autor četných astronomických map, atlasů a obrazových publikací, které vycházely především v cizojazyčném nakladatelství ARTIA v překladech do mnoha světových jazyků. Vypracoval původní techniku kresby měsíčních map a také techniku fotorealistické kresby objektů, nejdříve pomocí stříkací pistole (tzv. americká retuš) a později s využitím postupů počítačové grafiky. Absolutorium zaslouží série map Měsíce, která vyvrcholila Růklovým Atlasem Měsíce, všeobecně uznávaným doma i v zahraničí. Atlas Měsíce byl několikrát vydán a postupně přeložen do angličtiny, němčiny, francouzštiny, japonštiny a maďarštiny.

Obdržené ceny a uznání

- Cena Littera Astronomica za r. 2004 (cenu uděluje **Česká astronomická společnost** za popularizaci astronomie literárním dílem)
- Cena Bruno H. Bürgela za r. 2004 (cenu uděluje německá astronomická společnost **Astronomische Gesellschaft** za popularizaci astronomie v německém jazyce, tj. za díla Ing. Antonína Růkla přeložená do němčiny – poprvé byla udělena ne-německému autorovi)
- V roce 2000 přijala **Mezinárodní astronomická unie** jméno planetky č.15395 Růkl
- Čestný člen **České astronomické společnosti** od r. 2004
- Čestný člen **ALPO** (Association of Lunar and Planetary Observers) od roku 2000
- Koperníkova medaile a Keplerova medaile od Československé astronomické společnosti
- Pamětní medaile k padesátí letům činnosti v Planetáriu Praha

Vybraná kartografická díla:

- **Mapy severní a jižní hvězdné oblohy** (nakladatelství Kartografie Praha uskutečnilo několik vydání počínaje rokem 1969)
- **Otočné mapy hvězdné oblohy** – od roku 1961 vyšlo několik typů map. Nejnovější vydání bylo uskutečněno v roce 2011 v nakladatelství Aventinum pro SUPRA, Praha
- **Astronomické části několika zeměpisných atlasů** pro školy i veřejnost, zejména astronomická část *Školního atlasu světa* vydávaného od roku 1969 (Kartografie Praha), nejnovější aktualizované zpracování v novém vydání roku 2010. Dále části **Velkého atlasu světa**, **Rodinného atlasu světa**, **Praktického atlasu světa**, a také menšího **Kapesního atlasu světa** (vše v nakladatelství Kartografie Praha)
- *Mapy Měsíce*, zejména podrobně zpracované:
 - **Mapy měsíčních polokoulí**, **Maps of Lunar Hemispheres**, (vydal Reidel Publishing, Dordrecht, Holland, rok 1972) – vůbec poprvé zde byl Měsíc zmapován ze šesti hlavních směrů podle snímků z družic Lunar Orbiter

Ing. Antonín Růkl s plaketou a diplomem Nušlovy ceny za rok 2012. Foto: Vladimír Libý.

- **Atlas Měsíce, Atlas of the Moon, Mondatlas, Atlas de la Lune, atd...** poprvé byl vydán v cizojazyčné verzi v roce 1990 v nakladatelství ARTIA. Později byl tento vynikající atlas vydáván v jeho nástupnickém nakladatelství Aventinum, Praha, a během let vyšel několikrát

po sobě v angličtině, němčině, francouzštině, japonštině a češtině (v roce 1991). Zatím poslední přepracované a doplněné vydání **Atlasu Měsíce** bylo publikováno v roce 2004 v angličtině pro americké nakladatelství Sky and Telescope, ale při příležitosti autorových 80. narozenin vychází nové, barevně upravené a doplněné vydání v češtině, angličtině, němčině a poprvé i v maďarštině. Toto bezesporu **nejvýznamnější a ve světě určitě nejznámější Růklovo kartografické dílo** v širokém měřítku povzbudilo celosvětový zájem o amatérské pozorování Měsíce. Dodnes je tento **Růklův Atlas Měsíce** – jak je pod tímto názvem znám v astronomickém světě – standardně používán pozorovateli a odkazuje se na něj jak v důležitých zprávách o pozorování Měsíce, tak i v řadě počítačových programů, zaměřených na měsíční výzkum, apod.

- **Měsíc, The Moon** (vydala Hvězdárna a planetárium hl.m. Prahy v r. 1999, 2004 a 2010) – nástěnná mapa a skládaná mapa Měsíce, rozšířená jak u nás i v zahraničí, zejména v USA.

- **Sky&Telescope's Field Map of the Moon, Sky&Telescope's Mirror-Image Field Map of the Moon** (Sky Publishing, 2005) – podrobné, skládací mapy pro pozorovatele Měsíce.

- **Měsíc dalekohledem** (vydává nakladatelství Aventinum, Praha, od roku 2006 – zatím vyšlo několik vydání v češtině, němčině a maďarštině). Je to speciální malý atlas pro začínající pozorovatele Měsíce, který lze použít pro všechny typy dalekohledů.

Vybrané obrazové publikace a atlasy:

- **Souhvězdí, Constellations, Sternbilder, atd...** (vydávala cizojazyčně i česky ARTIA, Praha, následně nakladatelství Aventinum, Praha) – velmi populární atlas souhvězdí, vydávaný od roku 1971. Celkem byl přeložen a vyšel v 11 jazykových verzích. Jeho aktualizované a přepracované vydání vychází znovu od roku 1998 v češtině, angličtině (pro USA) a němčině. V současné době Ing. Růkl připravuje změny pro zcela nové rozšířené vydání v nakladatelství Aventinum.

- **Guide de l'Amateur Astronome, The Amateur Astronomer, atd...** průvodce Astronomií pro amatéry (tzv. **Vesmír**) vydávalo pouze cizojazyčně nakladatelství ARTIA, později nakladatelství Aventinum, Praha, ve francouzštině, angličtině, němčině, španělštině, italštině, holandštině a japonštině.

• **Kapesní atlas Měsíc, Mars, Venuše**, vydalo cizojazyčné nakladatelství ARTIA poprvé v roce 1977. Vyšel německy, francouzsky, anglicky a holandsky. Později byla tato publikace přepracována a určité pasáže byly aktualizovány a převzaty do jiných knih, zvláště pak do již zmíněného **Atlasu Měsíce**.

• **Collins Atlas of the Night Sky** (Storm Dunlop, Will Tirion, Antonín Růkl, nakladatelství Harper and Collins, rok 2005). Hvězdný atlas, spojený s atlasem Měsíce od Ing. Antonína Růkla.

• **Obrazy z hlubin vesmíru, Welten, Sterne und Planeten, atd...** (původně též vycházelo v cizojazyčném nakladatelství ARTIA, Praha, rok vydání 1988, následně vydávalo Aventinum, Praha). Vyšlo česky, německy, anglicky, italsky a francouzsky – bohatě ilustrovaný přehled astronomie pro orientaci začátečníků, zajímavý i pro odborníky. Nové, zcela přepracované vydání této publikace později vyšlo v Aventinu v roce 2003 a druhé aktualizované vydání následně v roce 2007 česky pod názvem **Pohledy do vesmíru**.

První nositel Ceny Jindřicha Zemana za astrofotografii roku

Marcel Bělík

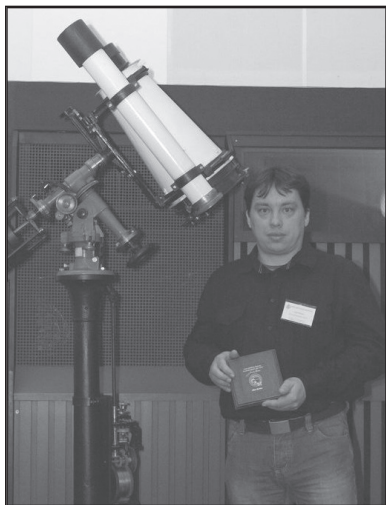
Soutěž Česká astrofotografie měsíce, pořádaná Českou astronomickou společností, nás doprovází již osmým rokem, nepočítáme-li předkolo v roce 2005. Za tu dobu porota, nyní třináctičlenná, ocenila 85 astrofotografií měsíce a 6 titulů „Astrofotograf roku“.

V roce 2012 však došlo k významné změně. Česká astronomická společnost zavedla novou cenu – *Cenu Jindřicha Zemana za astrofotografii roku*, která nahradila dříve udělované ocenění *Astrofotograf roku*. Poslední lednový den roku 2013 tak porota ČAM na svém setkání poprvé měla tu čest volit jejího prvního nositele.

Zasedání poroty se jako již tradičně konalo na Slunečním oddělení Ondřejovské observatoře a jako již tradičně bylo velmi inspirativní. Na rozdíl od volby astrofotografie měsíce, která se koná po elektronických linkách e-mailu, předchází volbě nejvyššího ročního

ocenění osobní diskuse, spojená s objasňováním různých postojů členů poroty. Tentokrát se z tohoto téměř alchymistického tyglíku, plného vzrušených debat nad jednotlivými fotografiemi a jejich autory, vylouplo jméno, které astrofotografické obci není úplně neznámé. Nositelem ceny se stal pan Libor Richter, v astrofotografické komunitě známý spíše pod přezdívkou Bíba.

I když si více o nositeli můžete přečíst například na jeho profilu na stránkách ČAM, nebo na autorových vlastních stránkách, přeci jen si dovolíme pár poznámek. Pan Libor Richter je typickým příkladem astro-

První nositel Ceny Jindřicha Zemana za astrofotografii roku Libor Richter u astrografa J. Zemana po předání ceny v brněnském planetáriu na sjezdu ČAS. Foto: Libor Šindelář

fotografa jednoduchých prostředků. Nespoleháje se na poslední výkřiky moderní techniky vytváří astronomické snímky, které „berou dech“. Jeho obrázky komet, galaxií i vodíkových mlhovin skutečně zaujmou každého milovníka oblohy. Pověstnou třešničkou na dortu astronomických snímků Libora Richtera jsou obrázky temných prachových mlhovin. Tato prezentace zviditelnění neviditelného, kterou završil právě v astrofotografii měsíce za prosinec 2012, přesvědčila porotu ČAM, že mu „Cena Jindřicha Zemana“ za rok 2012 náleží plným právem. K předání ceny došlo během sjezdu České astronomické společnosti 23. března 2013 v prostorách Hvězdárny a planetária Brno.

Josip Kleczek oslavil devadesátiny

Pavel Suchan

Astronom, svou specializací sluneční fyzik, autor ojedinělého mnohojazyčného astronomického slovníku a také popularizátor astronomie doc. RNDr. Josip Kleczek, DrSc., dlouholetý vědecký pracovník Astronomického ústavu AV ČR, se 22. února 2013 dožil devadesátí roků.

Josip Kleczek se narodil v roce 1923 na území tehdejšího Království Srbů, Chorvatů a Slovinců (tedy v pozdější Jugoslávii) ve smíšeném manželství. Ještě v útlém dětství se přestěhoval s matkou na Vysočinu do její rodné obce Štěpánov nad Svratkou, kde vychodil i základní školu. Vystudoval matematiku, fyziku a astronomii na Karlově univerzitě a po absolutoriu od roku 1949 pracoval v Astronomickém ústavu AV ČR v Ondřejově, kde se věnoval především sluneční fyzice. Doc. Josip Kleczek je jednou z nejvýznamnějších osobností československé a později české astronomie u nás i v zahraničí. Je autorem řady vědeckých prací týkajících se sluneční fyziky, autorem čtyřsvazkového díla *Space Sciences Dictionary*, několika monografií, učebnic a knih pro nejširší čtenářskou obec, z nichž nejznámější jsou *Naše souhvězdí*, *Vesmír a člověk* a *Velká encyklopedie vesmíru*. Znamé jsou jeho strhující přednášky věnované Slunci. Tématika Slunce se prolíná veškerou rozsáhlou vědeckou i popularizační činností doc. Kleczka, výjimkou jsou snad jen vynikající publikace encyklopedického charakteru, kde Slunce netvoří většinou část. Široké veřejnosti jsou známé i jeho rozhlasové příspěvky.

Byl prezidentem komise pro výuku astronomie při Mezinárodní astronomické unii, založil a po dvacet let vedl Mezinárodní školu pro mladé astronomy při UNESCO a Mezinárodní astronomické unii, přednášel na Karlově univerzitě v Praze a působil i na univerzitách mnoha dalších zemí. Byl také předsedou Sluneční sekce Československé astronomické společnosti. Na jeho počest byla pojmenována planetka (2781) Kleczek. V roce 2002 obdržel čestné

Předseda České astronomické společnosti Ing. Jan Vondrák, DrSc., Dr.h.c. (vlevo) předává při příležitosti životního jubilea Pamětní list Doc. RNDr. Josipu Kleczkovi, DrSc. (vpravo). Foto: Pavel Suchan

občanství obce Štěpánov nad Svratkou. V roce 2009 byl oceněn skleněnou medailí Kraje Vysočina. Josip Kleczek je příkladem skromné vědecké osobnosti světového významu. Josip Kleczek se stal vůbec prvním nositelem ceny *Littera Astronomica* v roce 2002. Za rozsáhlou a neutuchající popularizační činnost a zejména za poslední publikaci *Život se Sluncem a ve vesmíru* Česká astronomická společnost udělila cenu *Littera Astronomica* za rok 2011 opět doc. Josipu Kleczkovi. Stal se tak jediným laureátem, který tuto cenu obdržel dvakrát.

Společnost Zápis řádného jednání Výkonného výboru ČAS

Jednání se konalo 12. ledna 2013 od 16:30 v Geofyzikálním ústavu AV ČR v Praze na Spořilově. Přítomni: Marcel Bělík, Radek Dřevěný, Lumír Honzík, Miloš Podařil, Petr Sobotka, Lenka Soumarová, Pavel Suchan, Jan Vondrák. Omluven: Vladislav Slezák. Revizoři: Martin Černický, Eva Marková.

• **Náměty ze setkání složek 12. 1. 2013.** Na setkání zazněla řada námětů, kterými se VV zabýval. I. Miček nabídl zhodnocení webů všech sekcí a poboček, aby bylo možné dojít k doporučením na zlepšení – bude prezentováno na sjezdu. Honzík připraví na příští jednání VV seznam minimálních informací, které by měly být na webech složek. Soumarová bude novým členům zasílat provizorní průkazky ihned po přijetí člena do ČAS, protože průměrná čekací doba na řádný průkaz je z technických důvodů 2 měsíce. Noví členové budou dostávat uvítací dopis předsedy ČAS – sepiše Vondrák. Hofbauerová zašle podrobný rozpis nákladů na Kosmické rozhledy, aby bylo možné diskutovat o variantě jejich elektronické podoby.

• **Účetnictví ČAS.** VV schválil vnitřní účetní předpisy a vzorové dokumenty, které jsou všechny složky ČAS povinny používat od 12. 1. 2013. Všechny tyto dokumenty zkontroluje účetní ČAS Horbasová. Sobotka v nejbližším možném termínu předá účetní všechny doklady složek i centrální účetnictví ČAS. Hospodář a tajemník provedli kontrolu účetnictví složek a našli řadu nedostatků – většina byla odstraněna přímo na setkání složek. VV diskutoval závažné nedostatky v účetnictví Historické sekce.

• **Příprava sjezdu 2013.** Sobotka zašle složkám informaci o počtu delegátů sjezdu za každou složku. Složky jsou povinny uspořádat volby delegátů a jejich jmenný seznam včetně emailu zaslat Sobotkovi nejpozději do 5. března. Vyplněné návratky všech účastníků sjezdu musí Sobotka obdržet nejpozději do 7. března z důvodu upřesnění objednávky stravy a ubytování. 18. ledna uskuteční Sobotka a Dřevěný pracovní cestu do Brna – jednání s ředitelem HaP Brno, hledání ubytování a dodavatele stravy. VV rozhodl, že všichni kolektivní členové ČAS budou na sjezd nejen pozváni, ale budou zároveň delegáty s hlasovacím právem, i když o tom přímo nehovoří jejich kolektivní smlouva s ČAS.

• **Leták o kometách 2013.** V tomto roce mají přiletět dvě jasné komety. Petr Horálek z hvězdárny v Úpici vytvořil leták, který vydá ČAS a Společnost pro meziplanetární hmotu, každá přispěje částkou 5000 Kč. Rozeslání provede firma Adlex do neastronomických míst, např. do knihoven. Hvězdárnám poskytneme pdf tiskový soubor s nabídkou, ať si natisknou ve vlastní režii, kolik chtějí. Tiskové pdf bude vystaveno na astro.cz.

• **Spoluúčast ČAS.** VV souhlasil s účastí ČAS jako spoluorganizátora Konference o astronomickém vzdělávání na základních a středních školách ve 21. století, která se uskuteční 13.–14. června 2013 na Pedagogické fakultě Katolické univerzity v Ružomberku na Slovensku.

Více o akci <http://astroedu.webnode.sk/> Za ČAS se ve vědeckém výboru konference zúčastní čestný předseda ČAS dr. Jiří Grygar a garant Astronomické olympiády dr. Miroslav Randa.

• **Přijetí nových členů.** VV přijal do ČAS tyto nové členy: Bára Gregorová (Valašská astronomická společnost), Ladislav Mocko (Klub astronomů Liberecka), Lucia Sládková (Amatérská prohlídka oblohy).

Zapsal Sobotka, zápis schválil VV elektronickým hlasováním.

Zápis řádného jednání Výkonného výboru ČAS

Jednání se konalo 27. února 2013 od 13:00 v Astronomickém ústavu AV ČR v Praze na Spořilově. Přítomni: Marcel Bělík, Lumír Honzík, Miloš Podařil, Vladislav Slezák, Petr Sobotka, Lenka Soumarová, Pavel Suchan, Jan Vondrák. Omluven: Radek Dřevěný. Revizor: Martin Černický. Host: Petr Horálek.

• **Účetnictví ČAS.** Sobotka předal 16. ledna všechny centrální i složkové účetní doklady za rok 2012 účetní ČAS Magdaleně Horbasové. Vondrák bude urgovat u účetní vypracování odpovědí na otázky ze setkání složek, kontrolu všech vzorových dokumentů ČAS a zaúčtování roku 2012 tak, aby vše bylo do sjezdu hotovo. Suchan upozornil na nutnost neplatit účetní dále zálohu, dokud neodevzdá zadanou práci.

• **Revize hospodaření ČAS.** Revizní komise ČAS 13. února ve složení Černický, Marková, Zahajský provedla kontrolu hospodaření a účetnictví ČAS za rok 2012. Revize proběhla za účasti tajemníka ČAS Sobotky, na část revize byl přítomen předseda ČAS Vondrák a účetní Horbasová. VV vzal na vědomí revizní zprávu, kterou vypracovala revizní komise.

• **Příprava sjezdu 2013.** VV diskutoval a konkretizoval program sjezdu. Zprávu o činnosti ČAS přednese Vondrák, přehled plnění usnesení předloží delegátům Sobotka, zprávu o hospodaření předloží Dřevěný, revizní zprávu přečte Marková. Do programu byla přidána souhrnná zpráva Suchana o vývoji v oblasti světelného znečištění a krátké prezentace dvou nejúspěšnějších sekcí ČAS – Sekce proměnných hvězd a exoplanet a Společnosti pro meziplanetární hmotu. VV přijal návrhy na čestné členy a předloží je sjezdu.

• **Změna stanov.** Zejména s ohledem na nový občanský zákoník bude třeba provést řadu změn ve stanovách ČAS. VV široce diskutoval nutné změny ve stanovách, jejichž seznam připravil Podařil. S ohledem na možnost získávat granty bude do hlavní činnosti ČAS zahrnuta také práce s mládeží a světelné znečištění. Návrh nového znění stanov bude předložen delegátům sjezdu k diskuzi a hlasování.

• **Astro.cz.** Finální práce na tvorbě nového webu astro.cz se ujme ostravská firma Webconsult, v níž pracuje astronom amatér Hynek Olchava. Firma už v minulosti úspěšně realizovala např. známý web pro Mezinárodní rok astronomie www.astronomie2009.cz nebo současný web Hvězdárny Valašské Meziříčí. VV pověřil Sobotku jednáním s firmou. Podle předběžné dohody firma upraví a nainstaluje na astro.cz svůj redakční systém a bude koordinovat přesun obsahu ze současných stránek astro.cz na nové. Schůzka zástupců firmy Webconsult se zástupcem VV Sobotkou a šéfredaktorem astro.cz Horálkem proběhne 15. března. Jan Zahajský naskenoval nejstarší tisková prohlášení ČAS (čísla 1 až 20), VV děkuje Historické skupině Pražské pobočky za tuto užitečnou aktivitu, na astro.cz umístí Horálek.

• **Seminář o životě ve vesmíru.** VV rozhodl o účasti ČAS jako spolupřadatele semináře Možnosti života ve vesmíru, který pořádá Hvězdárna Valašské Meziříčí (kolektivní člen ČAS) o ví-

kendu 19. až 21. dubna 2013. Spolupředatelem bude také Valašská astronomická společnost. ČAS přispěje částkou 2 500 Kč.

- **Návrh dotace složkám.** VV projednal návrh rozdělení dotace složkám ČAS z prostředků RVŠ na rok 2013 a schválil první verzi. Konečné rozdělení dotace provede nový VV ČAS po sjezdu.
- **Noc vědců 2013.** Národní koordinátor Techmánie Plzeň informovala ČAS, že žádost o dotaci na Noc vědců 2013 byla v EU schválena. Do konce března bude známa výše dotace.
- **Přijetí nových členů.** VV přijal do ČAS tyto nové členy: Marek Streicher (Pražská pobočka).

Zapsal Sobotka, zápis schválil VV elektronickým hlasováním.

Akce | Hvězdárna Karlovy Vary

Pořádá v letních měsících celou řadu akcí zejména pro rodiny a děti. Přednášky, letní víkendy na hvězdárně, pozorování Perseid, putovní astronomický tábor pro děti a mládež „Poznej další hvězdárny Čech a Moravy“ a astronomické expedice pro děti a mládež. Podrobné informace o všech akcích najdete na www.astropatrola.cz.

Studijní motivační cesta

Hvězdárna Valašské Meziříčí, p. o. a Krajská hvězdárna v Žiline, pracoviště Kysucká hvězdárna v Kysuckom Novom Meste pořádají ve dnech 21. a 22. června 2013 STUDIJNÍ A MOTIVAČNÍ CESTU určenou studentům, pedagogům a pracovníkům hvězdáren. Specifická vzdělávací akce propojuje studijní cestu po dvou partnerských hvězdárnách s motivačním pobytem a vzdělávacím seminářem ve vybudovaném vzdělávacím a výukovém centru na Hvězdárně Valašské Meziříčí. Projekt je spolufinancován z Fondu Mikroprojektů Operačního programu příhraniční spolupráce Slovenská republika – Česká republika 2007 – 2013. Více na <http://www.astrov.m.cz>

Slunce a jeho pozorování I

Hvězdárna Valašské Meziříčí, p. o. a Krajská hvězdárna v Žiline, pracoviště Kysucká hvězdárna v Kysuckom Novom Meste pořádají ve dnech 28. až 30. června 2013 vzdělávací workshop SLUNCE A JEHO POZOROVÁNÍ I. Workshop bude zaměřen výhradně na digitální prostředky pro pozorování, kalibraci a zpracování dat včetně jejich interpretace. V případě příznivého počasí si každý z účastníků samostatně pořídí sadu digitálních snímků aktivních oblastí na Slunci, případně protuberancí, a ty bude pod vedením odborných lektorů zpracovávat. Projekt je spolufinancován z Fondu Mikroprojektů Operačního programu příhraniční spolupráce Slovenská republika – Česká republika 2007 – 2013. Více <http://www.astrov.m.cz>

Astronomicko-kosmonautický tábor: MISE SPACE•X

Termín: 23. 8. – 1. 9., od 11 let věku. „Tábor“ pro zájemce o noční oblohu i létání do vesmíru. Budeme poznávat astronomii a kosmonautiku formou her, pozorovat dalekohledy, promítat 3D snímky, vyzkoušíme fyzikální pokusy... Chata Ski klub, Řičky v Orlických horách. 3 800 Kč / sleva 3 600 Kč pro sourozence, děti s enurézou. Tábor je určen jak pro začátečníky, tak pro pokročilé. Více na www.zlutykvet.cz nebo zlutykvet@seznam.cz.